

*“Tu i đ i v a m i đôi m i,
S ng trên đ ng rác đã m i năm sang.*

B i nh ng tác ph m văn xuôi c a h r t đ c nhi u ng i a chu ng, nh ng v i th ít đ c đ c gi quan tâm; ng c i, có nh ng ng i n i ti ng v th , nh ng vẫn thì s i ng ng i đ c r t khiêm nh ng!

H m th y nh ng ng i trong hàng ngũ Nhà văn, Nhà th tên tu i đ c m i ng i nh c nh đ n c hai ph ng di n Văn – Th , nh Hà Huy n Chí, Tr n M ng Tú, Vi Khuê, Thái Qu c M u mà Nhà bình lu n văn h c h i ngo i Tr n Trung Thu n, đã kh ng đ nh trong bài Vĩ Phi n Làm Th .

Văn Thi Sĩ Thái Qu c M u, v i 4 tác ph m văn xuôi: Gió Quy n H ng Đ ng, Phía Sau Cu c Đ i, Truy n ng n Thái Qu c M u, T n M n - “Chuy n v t đ i th ng”; và 4 t p th : K V t Cho Đ i, Nh Gi t S ng Sa, Th Đ ng Lu t Thái Qu c M u, Th T Tuy t Thái Qu c M u, đã đ c nhi u Nhà Văn, Nhà th , Nhà giáo, Nhà bình lu n/phê bình văn h c, báo chí, đài phát thanh đánh giá cao: Giáo s Ti n sĩ Lê Bá Kông, Nhà th Hà Th ng Nhân, Nhà văn Linh m c Lã M ng Th ng, Nhà Văn Chu V ng Mi n, Nhà giáo Hoàng H c Vũ Nh S n, Nhà văn/Nhà phê bình Lê Nh t Thăng, Nhà văn/Nhà phê bình Diên Ngh , Danh h a qu c t Vũ H i, Nhà văn

Lê Tr ng Giang, Nhà giáo V ng Thi n, Nhà văn Ph m Phong Dinh, Nhà th  Lê Nguy n, Nhà th  Nh  Hoa Lê Quang Sinh, Nhà văn Di u T n,... và báo chí, web-site ở Hoa Kỳ, Canada, Pháp, Úc, Việt Nam, đ ng thời cũng đ c phát sóng trên các đài phát thanh VNCR, BBC, VOA,...

Ph m vi bài này ng i vi t xin ch  đ  c p v  Th  T  Tuyển của Thái Quốc M u

Th  T  Tuyển t  Thái Quốc M u g m nhiều th  lo i, ch a đ ng nhi u đ  tài, th  hi n quan niệm, tâm t , nguy n v ng, tình yêu, dân t c, đ t n c, cha m , b n bè, v.v...

Bài đầu tiên trong thi t p, tác giả đã chua xót khi phát hiện chính hình vóc ti u t y của mình khi soi g ng sau tr n phong ba cu c đ i:

*“Soi g ng tìm s i tóc sâu,
M i hay mái tóc trên đ u đ m s ng.
Gi t mình đánh v  ch c g ng
Nát tan cái m t tang th ng tháng tù”*
(Soi g ng 1)

Ni m chua xót  y đã hóa thành b t l c:

*“Soi g ng đ i bóng m t mình
Tuổi v a ba chín, t ng ch ng năm m i
Tóc xanh h n n a tr ng r i,
Đôi g  má tr  da m i nám đen”*
(Soi g ng 2)

Tác giả t  “Đ i Bóng” r i hóm h nh, cay đ ng đ a c t v i chính mình:

*Tr c g ng ta b ng n c c i
Trong g ng ai l ng m t ng i xác x i
M t thâm, vóc dáng b  ph i
Ng i i đ u ta l i c ng ng ng quen.”*

Khi s ng xa t  qu c, tác giả cũng không quên đ c n i nuôi mình khôn l n, xem nó nh  m t ph n thịt da x ng máu của mình nên luôn day đ t không yên:

 
*“Đ t l  n m m  con đ ng cũ,
Qu ng i khát v ng khúc đ ng đao
Non sông t  qu c bên tr i  y
Còn   trong ta... gi t máu đ o”*
(Còn gì trong ta?)

V i tác giả, qu  h ng rõ ràng là m t ph n thân th  mình:

“Ta nh ng n c th y tr u,

*Trong c n sng b s m chi u n i tr i,
M t thân, hai n a cu c đ i,
N a n i đ t khách, n a tr i quê h ng*
(M t thân, hai n a)

T đó, cái đ n đ c th t th m thía v i thân ph n k tha h ng:

*“Cu i chi u h t n ng v ng v ng,
Se lòng ch t nh ng i th ng bên tr i.
Trên cành chi c lá vàng r i,
T ng chim gõ k n, nh p đ i l loi”*
(Bu n r i)

V i đ ng sanh thành, tác gi có nh ng c m nh n làm ta xúc đ ng:

*“Chim quyên ăn trái nhãn l ng,
Cha m gánh g ng nuôi c đàn con.
Bây gi con cái l n khôn
M cha – Chi c bóng hoàng hôn cu i tr i”*
(Cha, M)

Ho c:

*“Cha già má l m, m t sâu
Tu i đ i ch ng ch t, mái đ u tr ng phau
Đôi tay v ng ch c năm nào,
C m chung trà nóng đ t dào sóng xưa”*
(Cha già)

T đó, tác gi nh l i cha mình t nh ng chuy n v n v t th i th u, nh ng đã bi u l m t tình th ng con to l n. Bu n thay, khi l n lên, thói th ng ng i ta đã không còn nh đ n:

*“Ng c lên th y trái mãng c u,
Leo lên, tu t xu ng xoa đ u: “Cho con!”
Lòng cha s c n c mùi th m,
Khi con khôn l n công n nh t đ n”*
(Lòng cha)

Ho c:

*“Ch t ng n chà là b t đuong
Chín cây b t đ c năm con no tròn
Chia đ u b n đ a b n con
Con này ph n m – R u sông – Cha đ i!*
(Ng i cha)

Còn trong tình nghĩa v ch ng, b ng nh ng nét ch m phá chân ch t, đ n s nh ng tròn đ y h nh phúc. Tác gi vi t:

“Ng i trên b ván g a nhà
Nhai tr u b m b m, m già ch t kêu
“Mình i! – a đâu r i kìa!
Bình tr đ ngu i (đi) m t tiêu, th t k !”
(Trách yêu)

“Hôm qua ng ra sau v n
Hái trái th m chín, nói: “Dành cho em!”
M t th m n , đ phát thèm
Nh ng ong chích ng làm m m lòng tôi.”
(K chuy n)

“Sáng ra xem ch u cúc vàng
Nghe t ng chim hót trên cành véo von
Chung trà ngan ngát mùi th m
“Mình i!” – V g i, nghe h n lằng lằng.”
(Phút bình yên)

Quan ni m v tình ch ng v , v i tác gi , b c ti n ch a h n là chân h nh phúc

“Đi câu đ c cà trê vàng,
Đem vô em n ng – M m g ng chua cay
Nhà nghèo, mình ch ng b ng ai
Nghĩa tình ch ng v , ch ng ai b ng mình”
(Cá trê n ng”

Ngoài tình ch ng v , tác gi còn nói lên s hy sinh, v t gi , t n t y c a ng i ph n :

M già tóc tr ng nh bông
M t m , tai lằng, long còng... thảng, nãm
Vai m m gánh n ng ch ng, con...
V già cam ph n g i mòn chân rung
(Bà m già)

“Vôi n ng cu n lá tr u xanh
M già b m b m qu n quanh cu c đ i
Máu đ u đen, tr ng n i trôi
Nh dòng sông n c ng c xuôi thảng, ngày.”
(M già)

Và lòng M dành cho con, lòng bà dành cho cháu ch t:

Đi xúc m cá r ng r ng

Đem v kho t tiêu n ng, hành th m
L ng nhìn đàn tr ngon c m
M nh ng – Rau đ ng, rau sam m lòng
(Lòng m nghèo)

Bà lúi cho cháu c khoai
Than tàn, b p nóng bà vùi đ i tro
Ng mình trên võng... Bà lo:
“Con nh đi h c, gi sao ch a v ?”
(Khoai lúi)

Bà ng i ng nhai tr u
Vôi n ng, tr u nh t, h t cau chát ng m
M t bà trôi n i xa xăm
Nh con, th ng cháu ru t m bu n tênh!
(Bà m già)

Trong m t gần tim c a tác gi , bè b n cũng chi m m t ph n không nh . L i l m c m c mà r t chân tình:

“B n bè đôi lúc c y trông,
Ta không giúp đ c nghe lòng x n xang.
Ch ng may ng i b n không còn,
Ta n m nh i lòng bu n trĩ n miên”
(B n bè)

V tình yêu đôi l a, tác gi có cái nhìn c a m t thi sĩ v i nh ng l i th đ m đà tình t , đ y nét lãng m n.

“Ai ng i hong mái tóc mây
Cho con chim nh ng t ngậy trên cành.
Cho ta r t v n, sai v n,
Cho mây đ t gió trôi dùn cu i sông”
(Hong tóc)

Hay:

Em đi n ng r c hàng cây,
Em v lá úa r ng đ y b vai.
M t sâu thăm th m cu c đ i,
Cho mây trôi đ t cu i tr i lao đao”
(Em đi, em v)

Và ng i con gái ra đi nh n l y bao đ u b t h nh đ r i khi tr l i v i bao n i ni m đau xót:

Em đi bóng ng đ ng chi u

Em v – ng n n c th y tr u trôi xoi!
Thuy n con đ u b n ng m ngui
Nghe con chim nh hót i n non
(Đ i thay)

Đ r i tìm đ n Đ ng Quy n Năng v i l i th ng thi t:

Ch p tay em đ ng nguy n c u...
Trang nghiêm nét m t, cúi đ u tr m ngâm
Lòa xòa mái tóc hoa râm
“Dâng lên Chúa n i đ p b m con tim!”

Trong tình yêu, dù nam hay n đ u đã t ng n m v chua xót ng m ngui, cay đ ng:

“Ta là b n b i ng n ngành
Em, con sóng b n b a hành thán, năm
M t chi u sóng b ng b t tằm
B n nhô ng n đá núi ng m tr v !”
(Ta và em)

Và v i hình nh chân quê, m c m c, giàu hình t ng:

“Ai đ ng đ i hàng cau tr mu n
Cho đàn b m b m ng i ng n bay
Ráng mây soi áo bà ba tr ng.
V i a pha h ng má đ hây”
(Mây chi u)

V i tu i th , ngòi bút c a tác gi cũng l i v m t quá kh êm đ m, l t t đ c th ngây c a th i tu i d i:

“Tr a hè c i áo, tu t qu n,
Năm ba th ng b n nh y ùm xu ng sông.
Reo hò, n h p tung tăn,
Coi kìa! Nh y, che khăn lén nhìn”
(Tu i th)

“B t con cá lóc có râu
Ra đ ng đ t r ch m đ u n ng trui
Năm, ba th ng b n reo vui
Bên cô gái nh , n c i sún răng.”

V m t xã h i, có l nó chi m nhi u trang nh t trong t p Th T Tuy t. Khía c nh n y, tác gi quan sát không nh ng b ng c p m t nhi u c m xúc c a m t thi sĩ mà còn là c p m t tinh t ng c a nhà xã h i h c, hay c p m t xót xa c a ng i đ y lòng nhân ái:

“Lùa trâu ra g m c đ ng,
Đi tr vô g ng moi tr m m khoai,
Gom r m r đ t m t h i,
L a tr a cháy s m c nh đ i i tằm.”
(M c đ ng)

Bên c nh đó, xã h i còn nh ng m nh đ i r t ch t v t, v t v trong cu c s ng:

“Tu i đ i v a m i đôi m i,
S ng trên đ ng rác đã m i năm sang.
Ch c xe cà r t cà tàng,
Tháng ngày chia n i nh c nh n, đói no”.
(Nh ng m nh đ i đau th ng)

Xã h i đ h ng ng i, không th nhìn b ngoài mà đánh giá đ c nhân cách, mà ph i nhìn th u th c ch t c a k y:

“Danh m c, xà c há ph i ch i,
S n son, đánh bóng dáng thêm ng i.
B n chân đ p đ t b ng uy th ,
Nh ng i đem thân đ i đít ng i”
(Cái gh)

B c xúc tr c nh ng k t chà đ p nhân cách c a mình, tác gi đã nh n nh nh nhàng nh ng cay cú:

M c ai m n c Thiên Đàng,
M c ai m côi N t Bàn... xa xôi!
Tôi sinh ra gi a đ t tr i,
Ch mong làm đ c CON NG I – V t hoa.
(Ni m m c vĩ đ i c a tôi)

Và đ t thái đ v i cái “tôn vinh gi hi u” c a đ i th ng, Thái Qu c M u không ng n ng i:

“Ta đi bão qu t đ i tan tác
Chén r u cay xè b t máu môi
Ta v t máu tim làm bút m c
Đ p tan bia đá, đ ng bia đ i!”
(Đ ng bia đ i)

Đ r i kh ng đ nh:

“Thà làm cây bá, cây tùng
Ngàn năm s ng s ng chín t ng mây reo
Ch ng làm nh ng th b t bèò
Ao tù giam hãm, s m chi u nhu c nh !”

(Tr ng phu)

Ho c:

“Nghênh ngang đ ng g a r ng
Th ng ng cao vút chín t ng mây cao
M c cho gió bão m a rào
Ngàn n m s ng s ng khác nào non xanh!”
(Đ i th)

Và th t là ngo n m c khi tác gi đem so sánh b n thân mình và ph ph m:

Xài đã r i quăng, r i l m l i
Đ i ta – ph li u khác chi nào?
Ph li u tái sinh, ta ch t: “M t?”
Không! Còn tên tu i đ ngàn sau!”
(Ta và ph li u)

Nhà th Thái Qu c M u còn d n d t ng i đ c đi vào h i h ng c a th gi i ca dao cách ng t
ngào, dân gi , giàu hình t ng, r t tuy t:

“Không t u th , ch ng các đài
G i đ u tóc ch ch y dài b n sông
Ch ng i hong d i bóng râm
Tóc mây theo gió ng p dòng T n Giang”
(Ch tôi)

“Tro m m M h t vô gàu
Đem lóng, l y n c g i đ u thán, năm
M t, dài ch y ng m bàn chân
Đ i cây vú s a, M hong n ng ch u.”
(Tóc M)

“Ai ng i hong mái tóc mây
Cho con chim nh ng t ngây trên cành
Cho ta r t v n, sai v n
Cho mây d t gió trôi, đùn cu i sông!
(Hong tóc)

Và trong ni m tin vào cõi th c h , tác gi vi t:

“Bãi cát n m im d i ánh trăng
B n dâng, sóng b a ng p ven b
Xóa tan nh ng d u đ i trên cát
Đ u cát, k p ng i – Chuy n h u vô.”

Và:

“Giống chuông trên gác Hàn San
Âm thanh ình lót vng vang h i h
L m r m kh n n m Nam Mô
Hóa thân – V t đ n b n b vô u!”
(Giống chuông trên gác Hàn San T)

“Nhng gì ta th y tr c ta...
Ng là h n th c i là nh không
Nhng gì c ìng ng nh không
L i là h n th c trong vòng ì sinh.”
(Th c, không)

Nhng r i, chúng ta cũng b t g p nhng câu th trào ìng, hóm h nh đ i th ìng:

“Mang trăm th ì i v i đ i
Con xin ch a h t – Xin Ng ì i th tha!
Còn cái ì i... khó nói ra
Đ n khi con ch t – Xin tha luôn ì n.”
(Xng ì i)

“Tu i già đau y u tr n miên
Su t ngày nh th n a điên, n a khùng.
Đêm n m qu nh qu trong phòng
G a khuya g ì ch ng n a khùng, n a điên!”
(Tu i già)

“Sáu, b y ch c r i, m i g i, chân
C m, rau, th t, cá... cũng th a đ n
H ìng hoa trong gió v a thoang thơ ng
Đôi m t ì đ v t đ o nhanh.”
(B n ch t)

“Bà già d m d n d m da
Bu n tình d m d d m d m t mình
Neo thuy n b n vng bu n tênh
Thèm d n sóng v xu ng lên d p d n.”
(Bà lão yêu ì i)

Đ đ phá s mê tín, Nhà th Thái Qu c M u nh nhàng châm bi m:

“G c cây n m ì trong r ìng
Nng m a vùi d p, đ t bùn tèm lem
Đem v kh c ì ìng, s n lên
L m k ì x p, kh n xin – ì k !”

Đ c bi t, t trong cõi lòng sâu th m c a k ly h ng, tác gi tr n ng p n i ni m yêu quý qu e cha, đ t t :

*“Khám ng quát tim, gan, phèo ph i...
Đ m tâm đ ,... Huy t áp không cao!
B nh tôi Bác sĩ c đ u
Vô ph ng ch a đ c c n đau c loài
(Đi khám b nh)*

V i căn b nh c a k c m th y mình b v l c lũng n i đ t khách qu e ng i, l ng y đành bó tay:

*B nh n m ba, b n b a r i
Qua c n m ng m , đ n h i nhói đau
Xông h i, đ m bóp thoa đ u
Thu c Tây ch ng h t, thu c Tàu cũng không!”
(B nh nh qu e h ng)*

*“Bãi v ng ch u hôm sóng r t rào
Mây ngàn gió đ y đ t ph ng nao?
Ch t c n sóng b ng ào trên cát
Ôi, nh làm sao b n Vũng Tàu!”
(Trên bãi bi n Orlando, FL. USA)*

C nh th Th T Tuy t Thái Qu c M u nh dòng su i dân ca mi t mài ch y h t trang này sang trang khác. Ch c h n đây không ph i là m t t p th tác gi làm ra ch đ vui ch i trong lúc trà đ t u h u; mà rõ ràng v i m t ch đích h n hoi. Ch đích đó là “t i đ o”! Nó là l i nh c nh cho m i ng i hãy tôn tr ng nh ng tình c m thiêng liêng, quý báu, dù r t t m th ng trong cu c đ i n y; đó cũng là mũi dao s c bén ch t vào tim vào óc c a nh ng h ng ng i phi nhân tính, ng y quân t , s ng v i đ i b ng b m t trét ph n tô son đ che đ y tâm đ a th p hèn. Đó là m t b c tranh chân ph ng nh ng thi v , nhi u màu s c và là m t v n hoa đ y s c h ng th m ngát - dù là loài hoa đ ng n i m c m c, bình dân.

L i th gi n đ , êm ái nh nhàng, có khi pha chút hòm h nh, trào l ng nên khéo lôi cu n ng i đ c t đ u đ n cu i.

Đây là m t t p th đáng đ c m i ng i quan tâm, th ng lãm./.

□

Chu Man Ng c